
To prawdziwy skarb!

Data publikacji: 11.12.2017 18:55

Na rynku pojawiła się nowa książka folklorystyczno-literacka autorstwa Karola Daniela Kadłubca pt. "Opowiadania Anna Chybidziurowa". Wydana przez wydawnictwo "Ducatus Teschinensis" jest prawdziwym skarbem dla miłośnika regionu, etnografa, historyka, ale też dla czytelnika spragnionego pięknymi historiami stela.

□
Książka zawiera (prócz wprowadzenia przybliżającego miejsce, autorkę i środki przez nią stosowane) 349 opowiadań spisanych z nagrań, które – uwaga! – zbierał prof. Daniel Kadłubiec przez osiem lat (około 40 spotkań z Anną Chybidziurową).

Kim była autorka opowieści zamieszczonych w książce? Urodziła się 26 lipca 1898 roku w Bukowcu i tam zmarła w wieku 82 lat. Choć edukację zakończyła w czternastym roku życia, była nieprzeciętną gawędziarką i mistrzynią żywego słowa, która z niezwykłym artyzmem i dramaturgią potrafiła przekazać gwarowe opowieści - bajki magiczne, podania wierzeniowe i lokalne podania historyczne i legendy.

Opowiadania Anna Chybidziurowa, czyli odnaleziony skarb cieszyńskiego dziedzictwa kulturowego (fragmenty recenzji)

Na rynku wydawniczym pojawiła się nowa pozycja autorstwa Karola Daniela Kadłubca pt. Opowiadania Anna Chybidziurowa (wydawca Ducatus Teschinensis, Czeski Cieszyn 2017, str. 544), której nie może przeoczyć żaden z miłośników gwary i autentycznego folkloru narracyjnego w naszym regionie.

Mamy tu do czynienia z dziełem monumentalnym, którego wartości nie sposób przecenić. Żadna znana mi praca folklorystyczna poświęcona jednemu narratorowi nie wytrzymuje z nim porównania. W naszych szerokościach geograficznych mamy do dyspozycji prace poświęcone repertuariowi Josefa Smolki (A. Satke), Józefa Jeżowicza (K.D. Kadłubiec) i innych. Zgromadzony repertuar Anny Chybidziurowej, który liczy 349 tekstów, jest wyjątkowy nie tylko z uwagi na swoje bogactwo gatunkowe, stylistyczne i poetyckie w szerokim tego słowa znaczeniu. Unikatowy charakter recenzowanej publikacji polega między innymi także na tym, że mamy tu do czynienia z „repertuarem kobiecym”, który co najmniej w ramach kultury typu tradycyjnego różni się nieco od „repertuaru męskiego” zwłaszcza pod względem bogactwa wątków opowieści wierzeniowych. To oczywiście tylko jeden z wielu aspektów, z uwagi na który żaden znany mi repertuar jednego informatora nie może się równać z opowieściami Anny Chybidziurowej, zebranymi przez Karola Daniela Kadłubca.

Geniusz twórczy gawędziarki przejawia się na płaszczyźnie zróżnicowania gatunkowego, leksyki, środków stylistycznych czy poetyki w ogóle, nawet jeśli zapis tekstu mówionego potrafi zachować tylko ich część, o czym wspomina sam Autor twierdząc, że zapisana narracja ani żaden opis jej wykonania nie jest w stanie oddać sytuacji nadawczo-odbiorczej. Poetyka narracji, czyli sztuka słowa mówionego, sprowadza się między innymi do kreowania doznań estetycznych odbiorców poprzez zmiany tempa mowy, przerwy, modulacje głosu, mimikę, gestykę, a więc za pośrednictwem wszelkich środków niewerbalnych. Żaden zapis ani opis nie potrafi tego oddać, dlatego też bardzo wysoko trzeba ocenić fakt, że książka zaopatrzona została w 70-minutowy krążek CD, zmiennie dopełniający obraz gawędziarki, którą dzięki temu można słyszeć. Książka zawiera bardzo bogaty materiał obrazowy w postaci ok. 60 fascynujących zdjęć sporządzonych w trakcie nagrań przez Stanisława Orszulika. Zdjęcia pokazują Annę Chybidziurową „w akcji” – jej gestykulację, mimikę, ekspresję narracji. Ścieżka dźwiękowa i materiał obrazowy w istotny sposób uzupełniają słowo drukowane, pozwalając czytelnikowi zobaczyć narratorkę w pełnej krasie. Ponadto zdjęcia z nieistniejącego już w takiej postaci Bukowca nadają książce dodatkowego, poznawczego i estetycznego waloru.

Zebranie w miarę kompletnego repertuaru narracyjnego słynnej cieszyńskiej gawędziarki Anny Chybidziurowej z Bukowca wymagało badań długookresowych, które trwały przeszło 8 lat. Fakt, że Autor spotkał się z Anną Chybidziurową ponad czterdzieści razy, zasługuje na najwyższy szacunek. Nie da się odnotować wyczerpującego

repertuaru jednego narratora bez dobrej jakości więzi między nim i badaczem. Mało tego, konieczne jest zaufanie całego środowiska społecznego, w którym narrator porusza się na co dzień.

Autor prezentuje czytelnikowi tak niepowtarzalną indywidualność twórczą Anny Chybidziurowej, jak i całe podłoże społeczno-kulturowe, w którym jest ona osadzona. Omawiane tu dzieło to szeroko otwarte okno na świat cieszyńskiej kultury typu tradycyjnego, na świat nienaznaczony jeszcze przez „przemysł kulturowy” (jeśliby posłużyć się pojęciem Teodora Adorna i Maksa Horkheimera), przez modernizm i tradycjonalizm, który kreuje i utrwała reprezentacje kultury tradycyjnej w reakcji na „płynną nowoczesność”, o czym pisze słynny polsko-brytyjski socjolog Zygmunt Bauman. Nie znam regionu, który mógłby się dziś poszczycić źródłem wiedzy o własnej kulturowej przeszłości porównywalnym z książką Karola Daniela Kadłubca, poświęconą opowieściom Anny Chybidziurowej. Przypuszczam, że wiele o niej jeszcze usłyszymy!

Dr hab. Jan Kajfosz

Książkę można zakupić w cieszyńskiej Księgarni Piastowskiej na ul. Głębokiej.

Uwaga konkurs!

Mamy dla Was jeden egzemplarz książki prof. Kadłubca „Opowiadania Anna Chybidziurowa”. Zdobędzie go osoba, która odpowie na pytanie: Jaka legenda, gawęda czy podanie z regionu najbardziej Ci się podoba i dlaczego? Na odpowiedzi czekamy pod adresem konkurs@ox.pl. W tytule proszę wpisać „Chybidziurowa”. Konkurs trwa do 17 grudnia br. włącznie.

red.

Konkurs zakończony!

Książka powędruje tym razem do Użytkowniczkii: NatKop. Po odbiór nagrody zapraszamy do siedziby Redakcji (Skoczów, Wałowa 3) w godz. 8-16 do końca stycznia 2018.